

रघुजी भोसले प्रथम यांची तलवार संपादन
करण्याकरीता प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता
देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : संग्रह-२०२५/प्र.क्र.१०२/सां.का.३

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : २१ मे, २०२५

वाचा :- संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांचे पत्र क्र. संग्रह/२०२५/
रघुजी भोसले तलवार-संपादन/६९४/सां.का.३, दि.१३.०५.२०२५.

प्रस्तावना :-

छत्रपती शाहू महाराजांच्या कारकिर्दीत रघुजी भोसले प्रथम (सन १६९५-१७५५) हे मराठा सैन्यातील सेनापती होते. त्यांनी नागपूरच्या भोसले घराण्याचे संस्थापन केले. बंगालच्या नवाब विरुद्ध लष्करी मोहिमा राबवून मराठा साम्राज्याचा विस्तार बंगाल व ओडिशापर्यंत केला. कडप्पा व कुनलूलच्या नवाबांनाही पराभूत करून दक्षिण भारतावर आपले वर्चस्व प्रस्थापित केले. तसेच, चांदा, छत्तीसगड आणि संबलपूर या प्रदेशांवर वर्चस्व प्रस्थापित केले. छत्रपती शाहू महाराजांनी रघुजी राजेंना त्यांच्या शौर्यासाठी आणि युद्धनीतीसाठी “सेनासाहेबसुभा” ही पदवी दिली होती.

दि.२९ एप्रिल, २०२५ रोजी लंडनमध्ये झालेल्या लिलावात रघुजी राजे भोसले यांच्याशी संबंधित असलेली ऐतिहासिक तलवार श्री.प्रवीण चव्हा यांनी खरेदी केली. सदर तलवार ही सन १८१७ मध्ये सीताबुल्दीच्या लढाईनंतर ईस्ट इंडिया कंपनीने घेतलेल्या लुटीचा भाग म्हणून लंडनमध्ये पोहोचली असावी. ही तलवार महाराष्ट्र शासनास सुपूर्द करण्याचा श्री.चव्हा यांचा मानस आहे. यानुसार रघुजी भोसले प्रथम यांची ऐतिहासिक तलवार श्री.प्रवीण चव्हा यांच्याकडून संपादित करण्यासाठी ₹६९,९४,४३७/- इतक्या रकमेस प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याबाबत संचालनालयाने उपनिर्दिष्ट पत्रान्वये प्रस्ताव सादर केला आहे. यानुसार सदर प्रयोजनार्थ प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

मराठा सैन्यातील सेनापती राघुजी भोसले प्रथम (सन १६९५-१७५५) यांची तलवार श्री.प्रवीण चव्हा यांच्याकडून संपादित करण्यासाठी येणाऱ्या ₹६९,९४,४३७/- (अक्षरी रुपये एकोणसत्तर लक्ष चौऱ्याणव हजार चारशे सदोतीस मात्र) (सर्व करांसहीत) इतक्या रकमेस या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांना यासाठी नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत असून त्यांना अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिकाऱ्यास आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

३. हा शासन निर्णय विअप्र-२०१३/प्र.क्र.२०/२०१३/विनिमय, भाग-२, दिनांक १७ एप्रिल, २०१५, वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७८ भाग पहिला उपविभाग तीन मधील अनुक्रमांक ४ मधील परिच्छेद क्र. २७(२) “अ” नुसार प्रशासकीय विभागांना प्रदान केलेल्या अधिकाराच्या अधीन राहून निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. यासाठी होणारा खर्च पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग मागणी क्र. झेडडी-२, २२०५ कला व संस्कृती, १०७ वस्तुसंग्रहालये, (०१) शासकीय वस्तुसंग्रहालये (०१) (०२) विविध वस्तु संग्रहालयातील विशिष्ट विभागाची पुनर्रचना व विकास (राज्य) (कार्यक्रम) (२२०५ १३२९) २१-पुरवठा व सामग्री या लेखाशिर्षाखाली सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षाकरिता उपलब्ध निधीतून भागविण्यात यावा.

५. सदर प्रकरणी वित्त विभागाच्या शासन निर्णय क्र. अर्थसं-२०२५/ प्र.क्र.४४/ अर्थ-३, दि.७ एप्रिल, २०२५ मधील सर्व परिच्छेद व परिशिष्टातील अटीनुसार कार्यवाही करण्याची जबाबदारी संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई यांची राहिल.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२५०५२११४४४०२६८२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(परसराम न. बहुरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. अपर मुख्य सचिव (सांस्कृतिक कार्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
३. उपसचिव (सां.का.३), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. महालेखापाल -१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
६. महालेखापाल -२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
७. महालेखापाल -१ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
८. महालेखापाल -२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
९. कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. निवड नस्ती, सां.का.३.